Lausunto 06.10.2016

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle

Asia: HE 134/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Teema: Ammatillinen koulutus; resurssit ja rakenneuudistuksen toimeenpano; pahimmat kipupisteet

Suomen Opiskelija-Allianssi –OSKU ry lausuu eduskunnan sivistys- ja tiedejaostolle kunnioittaen seuraavaa:

Suomen Opiskelija-Allianssi –OSKU ry kiittää sivistys- ja tiedejaostoa mahdollisuudesta lausua ja tulla kuultavaksi liittyen valtion vuoden 2017 talousarvioon ja erityisesti ammatilliseen koulutukseen liittyen. OSKU haluaa muistuttaa erityisesti seuraavista opiskelijoihin vaikuttavista näkökohdista sekä esittää huolensa leikkausten vaikutuksista oppilaitosten arkeen.

Ammatillisen koulutuksen leikkaukset ja niiden vaikutukset

Opiskelijajärjestönä OSKU ry on ennen kaikkea huolissaan siitä, miten ammatillisen koulutuksen reformi voidaan toteuttaa, kun ensin leikataan pois rahat sen toteuttamiselta. Mielestämme aikataulu on nurinkurinen: lakimuutokset ammatilliseen koulutukseen tulevat voimaan vasta 2018, vaikka leikkaukset iskevät jo 2017. Erityisen vaikean asiasta tekee se, että säästöt tulevat olemaan pysyviä, eivät kertaluonteisia. Tästä syystä tulisikin puhua leikkauksista, ei säästöistä.

OSKU ry vaatii, että ammatillisen koulutuksen 190 miljoonan leikkaukset perutaan kohtuuttomina. Mikäli peruminen ei ole mahdollista, esitämme, että niitä ainakin kohtuullistetaan tai aikataulua harkitaan uudelleen. Koulutuksen järjestäjillä ei ole kunnollisia välineitä toteuttaa leikkauksia vuoden 2017 alusta, sillä reformilainsäädäntö tulee voimaan vasta 1.1.2018 alkaen. Kannustimet uusiin tapoihin toteuttaa koulutusta puuttuvat eikä tämänhetkinen rahoituslainsäädäntö kannusta tehokkaaseen toimintaan. Myös eduskunnan sivistysvaliokunta on huomauttanut aikataulusta lausunnossaan vuoden 2016 budjettikäsittelyn yhteydessä. Kannustamme päättäjiä pohtimaan vielä kerran, olisiko leikkaukset esimerkiksi jaksotettavissa kohtuullisemmalla tavalla.

OSKU ry haluaa muistuttaa sivistys- ja tiedejaostoa, että ammatillisen koulutuksen leikkausten suurimmiksi kärsijöiksi joutuvat lukuvuosina 2016-17 sekä 2017-18 ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelevat. Leikkaukset tullaan toteuttamaan opetuksen ja ohjauksen määrästä karsimalla, sillä koulutuksenjärjestäjät eivät voi tällä aikataululla toteuttaa leikkauksia sisäänottomääriä alentamalla. OSKU esittääkin syvän huolensa jatkavien opiskelijoiden asemaan ja oikeusturvaan liittyen. OSKU pyytää jaostoa pohtimaan, mitä leikkaukset aiheuttavat ammattitaidolle, tutkintojen laadulle ja toisaalta ammatillisen koulutuksen vetovoimalle. Peruskoulupohjalta amikseen tulevat alaikäiset tarvitsevat edelleen osaamisperustaisuudesta huolimatta lähiopetusta ja ohjausta sekä aikuisen läsnäoloa. 16-vuotias ei voi saavuttaa ammattitaitoa

Suomen Opiskelija-Allianssi –OSKU ry
Porvoonkatu 33 A 25
00510 Helsinki
www.osku.info

itseopiskelulla, varsinkaan kun aito etäopiskelu ja digitaaliset oppimisympäristöt ovat vielä kaukaisia unelmia.

OSKU haluaa muistuttaa, että leikkaukset tarkoittavat vähenevää opetusta ja ohjausta, kun oppilaitosten suurimmasta kuluerästä eli henkilökunnasta aletaan karsia entisestään. Opiskelijat kärsivät siitä eniten: kukaan ei ehdi opettaa työturvallisuusasioita eikä ennen työssäoppimista ehdi harjoitella tarvittavia taitoja opettajan ohjauksessa. Leikkaus kohdistuu nimenomaan ammatilliseen peruskoulutukseen, mikä tekee yhtälöstä erityisen vaikean, kun he tarvitsevat eniten ohjausta myös työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen. YT-neuvottelut vievät myös aikaa ja energiaa oppilaitoksissa ja heijastuvat ilmapiiriin ja täten näkyvät myös opiskelijan arjessa.

Jokaisella nuorella tulisi olla opiskelupaikka mielekkään välimatkan päässä asuinpaikasta. Ammatillisen koulutuksen saaminen ei tulisi olla asuinpaikasta kiinni, eikä kenenkään alaikäisen pitäisi joutua pakon edessä muuttamaan satojen kilometrien päähän kotoaan. Kasvukeskusten ulkopuolella myöskään koulumatkan kulkeminen julkisilla kulkuvälineillä ei ole nykyisin vaihtoehto kulkuyhteyksien puuttuessa monin paikoin.

Leikkaukset tulevat tarkoittamaan myös järjestäjäverkon tiivistymistä. Jo viime vuosina ammatillisen koulutuksen tarjontaa on keskitetty ja isoja yksiköitä suosittu, mikä on tarkoittanut pienten paikkakuntien koulutustarjonnan häviämistä. Monet koulutuksen järjestäjät suunnittelevat parhaillaan toimipisteiden lakkauttamisia. Tämä tulee tarkoittamaan kylmää kyytiä monella puolin Suomea. Mikäli tämän estäminen ei onnistu, OSKU ry vaatii, että julkiseen liikenteeseen ja opiskelija-asuntojen rakentamiseen panostetaan jatkossa myös ammatilliset opiskelijat huomioiden.

OSKU toivoo, että sivistys- ja tiedejaosto esittäisi huolensa koulutuksen saavutettavuudesta jatkossa. Valtakunnallinen eriarvoisuus maan eri osien välillä on vaarassa kasvaa, mikäli koulutuksen järjestäjät toteuttavat leikkauksia toimipisteitä sulkemalla ja henkilöstöä irtisanomalla. Vaarana on, että koulutuksen järjestäjät tekevät samansuuntaisia päätöksiä ja lakkauttavat samojen koulutusalojen koulutuksen liian monelta paikkakunnalta.

OSKU ry pitää erittäin hyvänä ja tervetulleena ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamista ja näkee, että uuden rahoitusmallin tulee kannustaa oppilaitoksia ennen kaikkea joustaviin ja yksilöllisiin opintopolkuihin. Uuden mallin tulee vastata sekä nopeampaa etenemistä että paljon tukea tarvitsevien tarpeisiin. Reformissa tulee kiinnittää erityistä huomiota siihen, että opiskelijoilla on aidosti mahdollisuus siirtyä joustavasti eri koulutusmuotojen välillä. OSKU toivoo, että reformi tarkoittaa opiskelijoille myös tutkintojen helpompaa yhdistelemistä ja laajemman ammattitaidon hankkimisen mahdollisuutta jatkuvasti uudistuvan työelämän tarpeisiin.

Reformissa sisältää monia hyviä ja erittäin kannatettavia uudistuksia ammatilliseen koulutukseen. OSKU ry kysyy, että eikö mikään ulkopuolinen, neutraali taho arvioi reformin vaikutuksia ennen kuin

Suomen Opiskelija-Allianssi –OSKU ry
Porvoonkatu 33 A 25
00510 Helsinki
www.osku.info

toimeenpanovaihe aloitetaan? Mielestämme tämän mittaluokan uudistuksen vaikutuksia pitäisi pystyä ennalta kartoittamaan, jotta ongelmat ja kipukohdat tunnistetaan ennen kuin on liian myöhäistä.

Lausunnon keskeinen sisältö

- OSKU ry vaatii, että ammatillisen koulutuksen 190 miljoonan leikkaukset perutaan kohtuuttomina. Mikäli peruminen ei ole mahdollista, esitämme, että niitä ainakin kohtuullistetaan tai aikataulua harkitaan uudelleen.
- OSKU ry haluaa muistuttaa, että ammatillisen koulutuksen leikkausten suurimmiksi kärsijöiksi joutuvat lukuvuosina 2016-17 sekä 2017-18 ammatillisessa peruskoulutuksessa opiskelevat. OSKU esittääkin syvän huolensa jatkavien opiskelijoiden asemaan liittyen. OSKU pyytää pohtimaan, mitä leikkaukset aiheuttavat ammattitaidolle, tutkintojen laadulle ja toisaalta ammatillisen koulutuksen vetovoimalle.
- OSKU haluaa muistuttaa, että leikkaukset tarkoittavat vähenevää opetusta ja ohjausta. Opiskelijat kärsivät siitä eniten. Säästöt kohdistuvat nimenomaan ammatilliseen peruskoulutukseen, mikä tekee yhtälöstä erityisen vaikean, kun he tarvitsevat eniten ohjausta myös työpaikoilla tapahtuvaan oppimiseen.
- Leikkaukset tulevat tarkoittamaan myös järjestäjäverkon tiivistymistä. Jo viime vuosina ammatillisen koulutuksen tarjontaa on keskitetty ja pienten paikkakuntien koulutustarjonta on hävinnyt. Jokaisella nuorella tulisi olla mahdollisuus hankkia ammatti mielekkään välimatkan päässä asuinpaikasta.

Helsingissä 06.10.2016

Rene Stolt
Puheenjohtaja
Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry

Maiju Korhonen
Pääsihteeri
Suomen Opiskelija-Allianssi -OSKU ry